

- ชื่อสารนิพนธ์ : ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม
ในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี
- ผู้วิจัย : พระครูสิกขกิจจารัง (สถิตย์ สถิตถิโก)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์
- : ผศ.ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)
 - : อาจารย์ ดร.วิรัช กลิ่นสุบรรณ, คม., ศศ.ม.(รัฐศาสตร์),
สส.ม.(สังคมสงเคราะห์ศาสตร์), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
- วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี (๒) เปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (๓) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research)) เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากพระสงฆ์มหานิกายที่สังกัดวัดในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๒๐๒ รูป โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบ ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครูสอนพระปริยัติธรรม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านครูสอนพระปริยัติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ สถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม

และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ของพระภิกษุที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ในด้านอายุ วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และมีส่วนทำให้เกิดความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ และพรรษา ไม่พบความแตกต่าง

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามรายด้านของการวิจัย ๔ ด้าน ดังนี้

ด้านครูสอนพระปริยัติธรรม มีแนวทางพัฒนาโดยคณะสงฆ์ควรอบรมทักษะด้านเทคนิคการสอนที่ให้แก่ครูสอน เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนให้สามารถกระตุ้นและสร้างความสนใจแก่ผู้เรียน ควรจัดให้ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมทำหน้าที่สอนเต็มตามตารางเวลา และควรรณรงค์ให้ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมงดเว้นหรือเลิกสูบบุหรี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ที่ทำการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม ทั้งในและนอกห้องเรียน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนาโดยควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้จริง ควรจัดเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น สร้างแรงจูงใจในการเรียนพระปริยัติธรรมหรือออกเป็นข้อบังคับและมีมาตรการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน และควรจัดรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้สอบธรรมสนามหลวงได้

ด้านสื่อการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนาโดยการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อ จัดหา จัดสร้าง อุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์ เพื่อนำมาตั้งเป็นกองทุนเพื่อการศึกษาของพระภิกษุสามเณรประจำสำนักศาสนศึกษา ควรกำหนดคู่มือการสอนของครูผู้สอนและแบบเรียนของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จากสำนักพิมพ์เดียวกัน และควรเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของห้องเรียน

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางพัฒนาสภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม โดยการจัดสถานที่ที่ใช้จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมเป็นเอกเทศจากเสนาสนะอื่น จัดเครื่องปรับอากาศหรือเครื่องระบายความร้อนในห้องเรียน หรืออาจปลูกต้นไม้เพื่อบังแสงแดดที่ส่องมายังห้องเรียนในช่วงเวลาบ่าย และควรเปลี่ยนสถานที่เรียนบ้างในโอกาสที่สมควรเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดแก่ผู้เรียน

A Thematic Paper Title : Effectiveness for Learning and Teaching of Dhamma Education in Chombueng District, Ratchaburi Province

Researcher : Phrakhrusikkakitdhamrong (Sathit Sathittigo)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

A Thematic Paper Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Termsak Thong-in, B.A., M.A., Ph.D. (Pol. Sc.)

: Mr.Virat Klinsuban, M.ed., M.A. (Political Science),
MSW. (Social Work), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : 25 February 2014

ABSTRACT

This research aimed to (1) to study effectiveness for learning and teaching of Dhamma education in Chombueng district, Ratchaburi province, (2) to compare the levels of effectiveness for learning and teaching of Dhamma education in Chombueng district, Ratchaburi province, classified by personal factors, and (3) to examine the problems, obstacles and suggestions in development of effectiveness for learning and teaching of Dhamma education in Chombueng district, Ratchaburi province. The Mixed Method Research was employed in this study. The sample of this research consisted of 202 Buddhist monks in Chombueng district, Ratchaburi province. The tool for collecting data was the questionnaire with both closed and open-ended questions. The statistical techniques used in data analysis were the frequency, percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.). To test the hypotheses, t-test, F-test or one way analysis of variance and Least Significant Difference or LSD were employed. And for qualitative research, analysis of documents and interviews were used. The findings of this research are as follows :

1. The overall effectiveness for learning and teaching of Dhamma education in Chombueng district, Ratchaburi province was found at the high level with average mean of 4.14, when considering into each aspect, it was found at the high levels in all aspects, with “the monk of teaching Dhamma” having the highest average mean of 4.23, while “the instructional media” the lowest average mean of 4.07.

2. The comparable results regarding the levels of effectiveness for learning and teaching of Dhamma education in Chombueng district, Ratchaburi province, classified by personal factors, revealed no significant differences in respect of personal

factors like status, age, years of ordination, general educational level, Dhamma educational level, and Pali educational level of respondents, thus rejecting the formulated hypotheses.

3. The suggestions and guideline in development of effectiveness for learning and teaching of Dhamma education in Chombueng district, Ratchaburi province, relating to four aspects of the study showed that:

For the monk of teaching Dhamma: teachers should be provided technical skills training to use in the learning and teaching in order to motivate and inspire the students, full schedule should be allotted to the Dhamma teaching monks and there should be campaign for the Dhamma teaching monk to refrain from or stop smoking, especially in places, inside and outside the classroom.

For the instructional activities: the teaching should focus on the purpose of analysis applied to real life, set more schedules for learning and teaching of Dhamma education, make motivation to study the Dhamma education or the regulations and sanctions for violators, and should be awarded to those who passed the Central examination.

For the instructional media: the budget allocation for the purchase of teaching equipment by allowing Buddhists to take part in contributing fund for the education of monks and novices to the Office of Religious Education, the textbooks and reading books should have the same standard and the choice of materials should suit the conditions of the classroom.

For the Building and Environment : the venues for teaching should be independent, the air conditioning or fans in the classroom or planting trees to shade light to the classroom in the afternoon, and should create opportunity to change locations due to stress of students.